

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Rumon stjórnar Korngold

6. nóvember 2014

MENNTA- OG
MENNINGARMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Reykjavíkurborg

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum meðan á tónleikum stendur.

Tónleikagestir eru beðnir um að klappa aðeins í lok tónverka.

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á Rás 1 og verða aðgengilegir í tvær vikur á www.ruv.is.

Áætluð timalengd verka:

Le Camp de Wallenstein: 12'00"

Klarínettukonsert: 14'30"

Sinfónía: 50'00"

Aðalstyrktaraðili:

GAMMA

@icelandsymphony

#sinfo14

www.sinfonia.is

Rumon stjórnar Korngold

Tónleikar í Eldborg 6. nóvember 2014 » 19:30

Rumon Gamba hljómsveitarstjóri

Einar Jóhannesson einleikari

Vincent d'Indy

Le Camp de Wallenstein (Herbúðir Wallensteins, 1870)

Sveinn Lúðvík Björnsson

Klarínettukonsert (2014, frumflutningur)

Hlé

Erich Wolfgang Korngold

Sinfónía í Fís-dúr op. 40 (1953)

Moderato, ma energico

Scherzo: Allegro molto

Adagio – Lento

Allegro gaio

Rumon Gamba

hljómsveitarstjóri

Rumon Gamba (f. 1972) lærði hljómsveitarstjórn undir handleiðslu Colin Matters við Konunglegu tónlistar-akademíuna í London. Gamba gegndi stöðu aðalhljómsveitarstjóra Sinfóníuhljómsveitar Íslands á árunum 2002–2010. Hann hefur komið fram með öllum helstu hljómsveitum Bretlandseyja sem gestastjórnandi auk þess sem hann hefur stýrt fjölda þekktra hljómsveita á meginlandi Evrópu og eru Fílharmoníuhljómsveitirnar í München og Lundúnum, Útvarpshljómsveitin í Berlín og Sinfóníuhljómsveitin í Barcelona þeirra á meðal. Utan Evrópu hefur Gamba starfað með hljómsveitum á borð við Sinfóníuhljómsveitirnar í Toronto, Melbourne og Sydney, og Fílharmoníuhljómsveit New York.

Rumon Gamba hefur einnig getið sér gott orð sem óperu-stjórnandi og hefur meðal annars stjórnað óperuuppfærslum við Ensku þjóðaróperuna. Hann tók við stöðu aðalstjórnanda NorrlandsOperan í Svíþjóð árið 2009 og er auk þess aðalstjórnandi Sinfóníuhljómsveitarinnar í Álaborg.

Gamba er samningsbundinn Chandos-útgáfufyrirtækinu og hefur hljóðritað fjölda hljómdiska með Fílharmoníuhljómsveit breska ríkisútvarpsins. Einnig hefur hann tekið upp hljómdiska með Sinfóníuhljómsveit Íslands og hafa þeir hlotið frábæra dóma. Fimm hljómdiskar hafa þegar komið út með verkum franska tónskáldsins Vincents d'Indy og er sá sjötti væntanlegur. Fyrir fyrsta diskinn í útgáfuröðinni voru Sinfóníuhljómsveit Íslands og Rumon Gamba tilnefnd til Grammy-verðlaunanna og annar diskurinn tilnefndur sem einn af hljómdiskum mánaðarins hjá hinu virta tímariti Gramophone. Þá hafa nýrri diskarnir einnig hlotið lofsamlega dóma í erlendum fagtímaritum og gaf tónlistartímarit breska ríkisútvarpsins, BBC Music, fimm stjörnur í dómi sínum.

 @RumonGamba

Einar Jóhannesson

einleikari

Einar Jóhannesson nam klarínettuleik í Tónlistarskólanum í Reykjavík hjá Gunnari Egilson og síðan hjá Bernard Walton og John McCaw við The Royal College of Music í London, þar sem hann vann til Frederick Thurston verðlaunanna. Á meðan hann bjó og starfaði í Englandi vann hann samkeppni um þátttöku í „Live Music Now“ verkefninu sem Sir Yehudi Menuhin stofnaði. Einnig hlaut hann Sonning-verðlaunin sem veitt eru ungum norrænum einleikurum.

Einar hefur leikið einleik og kammermúsík víða um heim og frumflutt fjölda verka sem samin hafa verið sérstaklega fyrir hann. Einar var 1. klarínettuleikari Sinfóníuhljómsveitar Íslands frá árinu 1980 til 2012. Hann er stofnfélagi Blásara-kvintetts Reykjavíkur auk fleiri kammermúsíkhópa og syngur með miðaldasönghópnum Voces Thules. Hann er listrænn stjórnandi tónleikaraðarinnar „Þriðjudagskvöld í Þingvallakirkju“ sem haldin er snemmsumars ár hvert.

Vincent d'Indy

Le Camp de Wallenstein

Vincent d'Indy (1851–1931) var einn fremsti tónlistarmaður Frakklands um aldamótin 1900 og naut virðingar sem kennari, stjórnandi og tónskáld. Hann stundaði orgelnám hjá César Franck í París og sótti píanónámskeið Liszts í Weimar árið 1873, en tónsmíðarnar áttu þá þegar huga hans allan. Hann vann fyrstu verðlaun meðal útskriftarnema í tónsmíðum 1875 og á næstu árum vöktu verk hans allnokkra athygli, ekki síst *Sinfónía um franskan fjallasöng* (1886), sem er eins konar píanókonsert og er enn hans frægasta tónsmíð.

Á síðasta áratug 19. aldar bar nokkuð á óánægju meðal franskra tónlistarmanna með úreltar kennsluaðferðir Konservatorísins í París. D'Indy var meðal þeirra sem vildu kollvarpa gamla kerfinu og stofnuðu nýjan tónlistarskóla, Schola Cantorum, árið 1894. Nýi skólinn þótti bjóða upp á fjölbreyttari kennslu og meðal nemenda d'Indys þar voru Erik Satie og Isaac Albéniz. Schola Cantorum lagði auk þess mikla áherslu á að endurvekja gamla tónlist. D'Indy ruddi brautina fyrir flutning barokktónlistar og stjórnaði óperum eftir Monteverdi og Rameau sem höfðu legið í þagnargildi í nærri þrjár aldir.

Um tónverkið

Le Camp de Wallenstein hefur aldrei hljómað fyrr á Íslandi. Sinfóníuhljómsveit Íslands hefur um alllangt skeið hljóðritað verk Vincents d'Indy fyrir breska Chandos-forlagið og í næstu viku er komið að sjötta disknum í röðinni. Áður hefur hljómsveitin flutt nokkur verka d'Indys á opinberum tónleikum, m.a. Sinfóníu nr. 2 árið 2008 og Sinfóníu um franskan fjallasöng ásamt píanóleikaranum Louis Lortie árið 2012.

D'Indy vakti fyrst verulega athygli sem tónskáld með þremur hljómsveitarforleikjum sem byggðir eru á þríleiknum *Wallenstein* (1779–91) eftir þýska skáldið Friedrich Schiller. Sagan gerist í miðju 30 ára stríðinu, blóðugum átökum kaþólskra og lútherstrúarmanna sem skóku þýskumælandi svæði Evrópu á árunum 1618–48. Metnaðarfullur herforingi að nafni Wallenstein fer fyrir liði Habsborgara en hyggst snúast gegn yfirboðurum sínum fá hann konungsstól Bæheims að launum. Í fyrsta forleiknum er herbúðum Wallensteins lýst. Í upphafinu má greina þróttmikla hermenn sem eru reiðubúnir í orrustu; seinna meginstefið er í valstakti og á að tákna glaðværa hermenn sem koma víða að. Dramatískur kafli lýsir kröftugum persónuleika Wallensteins sjálfs, og undir lok verksins lætur tónskáldið öll meginstefin hljóma á sama tíma.

Sveinn Lúðvík Björnsson

Klarínnettukonsert

Sveinn Lúðvík Björnsson (f. 1962) stundaði nám í klassískum gítarleik, píanóleik og söng við Tónskóla Sigursveins D. Kristinssonar og Tónlistarskólann í Reykjavík. Framhaldsnám stundaði hann um tveggja ára skeið við Konunglegu dönsku tónlistarakademiuna í Kaupmannahöfn. Heimkominn lagði hann stund á tónsmíðanám við Tónlistarskólann í Reykjavík og sótti einnig sumarnámskeið í tónsmíðum í Kazimierz Dolny, þar sem Witold Lutosławski var meðal kennara hans. Hann starfaði í nokkur ár sem tónfræði- og gítarkennari en hefur frá árinu 1994 starfað eingöngu að tónsmíðum. Atli Heimir Sveinsson hefur komist svo að orði um tónlist Sveins: „Nóturnar eru ekki margar, en sérhver nóta er á réttum stað í tíma og rúmi. Hann hefur skapað sér sérstöðu meðal íslenskra tónskálda með örstuttum og hnitmiðuðum tónverkum og mætti kalla hann ljóðskáldið í hópi íslenskra tónskálda.“

Tónlistin á Íslandi

Klarínnettukonsert Sveins Lúðvíks er saminn fyrir Einar Jóhannesson og er frumfluttur á tónleikunum í kvöld. Sinfóníuhljómsveitin hefur ekki áður leikið verk Sveins Lúðvíks.

Klarínnettukonsert Sveins Lúðvíks myndar eina samfellda heild sem þó má skipta innbyrðis í þrjá hluta. Sveinn Lúðvík lýsir því sjálfur þannig að klarínettið sé annað hvort í vinalugu samtali eða andstöðu í verkinu, og segir verkið einkennast af miklum átökum og andstæðum: „Hljóðheimur verksins er þannig að oft finnur maður fyrir honum frekar en greina hann beint – eins og undirliggjandi ógn. Þegar hjartað er látið ráða för þá verður ekki allt vitrænt. Í upphafshlutanum er einleikslínan falleg og tjáningarrík, ekki ýkja djörf en full af þrá eins og í eigin heimi, hún fer ekkert, er í sínu – eins og hljómsveitin, sem er heldur ekki að fara neitt. Ef hún væri manneskja þá væri hún föst, líkt og heftur einstaklingur. Í miðhlutanum reynir klarínettið að brjótast út úr þessu ástandi með örvæntingarfullri kadensu, og í lokahlutanum má segja að allt sé komið á lygnan sjó – að sátt hafi náðst milli hinna tveggja drifkrafta tónlistarinnar.“

Erich Wolfgang Korngold

Sinfónía

Austurríska tónskáldið Erich Wolfgang Korngold (1897–1957) átti óvenjulegan feril. Hann ólst upp í Vínarborg, höfuðborg tónlistarinnar í gömlu Evrópu, þar sem hann gat sér gott orð fyrir sinfóníska tónlist og óperur. Síðari hluta ævinnar varði hann í Hollywood þar sem hann samdi kvikmyndamúsík og átti stóran þátt í að móta hefðir sem enn eru við lýði í þeirri grein. Korngold var undrabarn í tónlist, Gustav Mahler og Richard Strauss voru agndofa yfir hæfileikum hans og hann lærði hjá bestu kennurum sem völ var á. Ellefu ára samdi hann ballettinn *Snjókarlinn* sem naut þvílíkrar hylli við Vínaróperuna að hann var fluttur sérstaklega fyrir keisarann Frans Jósef. Hann samdi einnig óperuna *Die tote Stadt* sem var frumflutt árið 1920 og er þekktasta verk hans í hinum „klassíska“ geira tónlistarinnar.

Árið 1938 hélt Korngold til Hollywood til að semja tónlist fyrir hina rándýru kvikmynd um Hróa hött, þar sem kvennagullið Errol Flynn fór með aðalhlutverkið. Nokkrum vikum síðar var Austurríki innlimað í ríki Hitlers, og Korngold – sem var af gyðingaættum – sá sér þann kost vænstan að vera um kyrrt í Hollywood. Korngold hlaut Óskarsverðlaunin 1938 fyrir tónlistina við *Hróa hött*, sem margir telja einhverja bestu kvikmyndatónlist allra tíma, og var tilnefndur til verðlaunanna í tvígang síðar.

Sinfónían í Fís-dúr sem hljómar á tónleikunum í kvöld varð til rúmum áratug síðar, og þá var frægðarsól Korngolds farin að hníga. Hann hafði hugsað sér að flytjast aftur til Evrópu að stríði loknu en þegar til kom reyndist áhugi á verkum hans þar lítill sem enginn. Vínaróperan aflýsti fyrirhugaðri uppfærslu á *Die tote Stadt* og útgefandinn Schott í Þýskalandi hafði lítinn áhuga á að koma verkum hans aftur í umferð. Ekki bætti úr skák að hver hljómsveitarstjórinn á eftir öðrum afþakkaði nýju sinfóníuna. Hinn heimskunni Bruno Walter var æskuvinur tónskáldsins en var hættur að læra ný tónverk sökum aldurs; hann lét þó hafa eftir sér að verkið væri „meistaralega skrifað,

nútímalegt en þó aðgengilegt“. Dmitri Mitropolous kvaðst alla ævi hafa leitað að hinu „fullkomna nútímaverki – og ég hef fundið það í þessari símfóníu“ – en stjórnaði henni þó aldrei. Þegar til kom var það Austurríska útvarpshljómsveitin sem frumflutti verkið, eftir of nauman æfingatíma og við dræmar undirtektir. Korngold tók þetta afar nærri sér og missti heilsuna skömmu síðar; hann lést í Hollywood í nóvember 1957.

Símfónían er á köflum dæmigerð fyrir stíl Korngolds – lagræn og glæsileg – en hún er líka á köflum dökk og spennuþrungin. Fyrsti þáttur hefst með óræðum tónum og meginefni kaflans er fremur dramatískt – og nútímalegra en flest verka Korngolds. Annar kafli er hraður dans en þriðji þáttur er hægur og innilegur, í anda Mahlers. Hér bregður fyrir glefsum úr eldri kvikmyndatónlist Korngolds – meginsteifið er fengið úr *The Private Lives of Elizabeth and Essex*, mynd frá 1939 um ástir Elísabetar I. Bretadrottningar með Bette Davis og Errol Flynn í aðalhlutverkum. Seinna steifið er brot úr vinsælli tónlist Korngolds við *Captain Blood* og í úrvinnslunni heyrast taktar úr *Anthony Adverse*, en þó vinnur Korngold úr þessum stefnum á nýjan hátt í símfóníunni og vefur þau listilega saman. Í lokakaflanum tekur hann draumkennt stef úr upphafsþættinum og breytir því í léttan dans.

Tónlistin á Íslandi

Símfónía Korngolds hefur ekki áður hljómað á Íslandi en Símfóníuhljómsveitin hefur þó flutt smærri verk hans, t.d. kvikmyndatónlist úr *Hróa hetti* (2004 undir stjórn Rumons Gamba) og forleikinn að *Captain Blood* (2011 undir stjórn Benjamins Shwartz).

Það er á sinn hátt skiljanlegt að verk eins og símfónía Korngolds hafi vakið furðu árið 1953, í tónlistarheimi eftirstriðsáranna þegar Karlheinz Stockhausen og John Cage voru á hvers manns vörum. Það var einmitt takmark Korngolds að brúa bilið milli gamla og nýja tímans með öðrum hætti, að til væri önnur leið en sú sem honum sýndist lítt farsæl til lengdar. Hann ritaði vini sínum árið 1952: „Ég tel að hin nýja símfónía mín muni sýna heiminum að það að gefa upp á bátinn allan innblástur, form, tjáningu, laglínur og fegurðarskyn muni leiða til hamfara í heimi tónlistarinnar.“

Árni Heimir Ingólfsson

Á döfinni

Aðventutónleikar Sinfóníunnar

Fim. 4. des. » 19:30

Hljómsveitarverk og konsertar eftir Johann Sebastian Bach eiga fastan sess á aðventutónleikum hljómsveita um víða veröld. Aðgengileg og formhrein tónlistin lætur engan ósnortinn þar sem gullfallegar laglínur og fjölbreyttir og hrifandi dansþættir koma öllum í sannkallað hátíðarskap.

Einleikshlutverkin verða í höndum konsertmeistara Sinfóníuhljómsveitarinnar, Sigrúnar Eðvaldsdóttur og Nicola Lolli en hljómsveitarstjóri er Dirk Vermeulen.

Hátíðlegir tónleikar á aðventu þar sem falleg jólastemning ræður ríkjum.

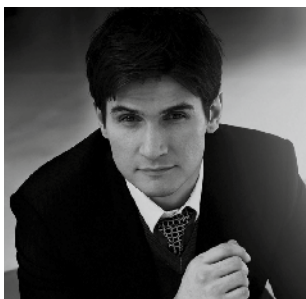
Johann Sebastian Bach *Hljómveitarsvíta nr. 1*
Konsert fyrir tvær fíðlur í d-moll
Brandenburgarkonsert nr. 1
Hljómsveitarsvíta nr. 3

Dirk Vermeulen hljómsveitarstjóri
Sigrún Eðvaldsdóttir og **Nicola Lolli** einleikarar

Vínartónleikar 2015

8.-10. jan.

Á þessum fyrstu tónleikum ársins hljómar að vanda sígild Vínartónlist; fjörugir polkar, gáskafull gallopp, rösklegir marsar, virðulegir marsúrkar, Vínarljóð og aríur úr vinsælum óperettum að ógleymdum sjálfum svellandi Vínarvalsinum. Það er eitthvað ómótstæðilegt við þessa tónlist sem einkennist af þokka og glaðværð og líkt og áður munu glæsilegir samkvæmisdansarar svífa um salinn meðan á tónleikunum stendur.

David Danzmayr hljómsveitarstjóri
Dísella Lárusdóttir og **Gardar Thor Cortes** einsöngvarar

Hljómsveit á tónleikum

6. nóvember 2014

1. FIDLA

Nicola Lolli
Sif Margrét Tulinius
Zbigniew Dubik
Júliana Elín Kjartansdóttir
Andrzej Kleina
Ágústa María Jónsdóttir
Rósa Guðmundsdóttir
Hildigunnur Halldórsdóttir
Bryndís Pálsdóttir
Mark Reedman
Pálína Árnadóttir
Laufey Sigurðardóttir
Hlín Erlendsdóttir
Kristín B. Ragnarsdóttir

2. FIDLA

Gunnhildur Daðadóttir
Helga Þóra Björgvinsdóttir
Christian Diethard
Geirþrúður Ása Guðjónsdóttir
Ólöf Þorvarðsdóttir
Laufey Jensdóttir
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Margrét Þorsteinsdóttir
Roland Hartwell
Þórdís Stross
Ingrid Karlsdóttir
Dóra Björgvinsdóttir

VIÓLA

Þórunn Ósk Marinósdóttir
Guðrún Þórarinsdóttir
Þórarinn Már Baldursson
Jónína Auður Hilmarsdóttir
Kathryn Harrison
Eyjólfur Alfreðsson
Herdís Anna Jónsdóttir
Ásdís Runólfssdóttir
Vigdís Másdóttir
Martin Frewer

SELLÓ

Sigurgeir Agnarsson
Hrafnkell Orri Egilsson
Margrét Árnadóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Bryndís Björgvinsdóttir
Auður Ingvadóttir
Helga Björg Ágústssdóttir
Ólöf Sigursveinsdóttir

BASSI

Hávarður Tryggvason
Páll Hannesson
Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson

FLAUTA

Hallfríður Ólafsdóttir
Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau

ÓBÓ

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthias Nardeau

KLARÍNETT

Arngunnur Árnadóttir
Grímur Helgason
Rúnar Óskarsson

FAGOTT

Michael Kaulartz
Brjánn Ingason
Rúnar Vilbergsson
Darri Mikaelsson

HORN

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson
Þorkell Jóelsson
Lilja Valdimarsdóttir

TROMPET

Einar Jónsson
Eiríkur Örn Pálsson
Ásgeir Steingrímsson
Guðmundur Hafsteinsson

BÁSÚNA

Oddur Björnsson
Sigurður Þorbergsson
Jón Halldór Finnsson
David Bobroff, bassabásúna

TÚBA

Nimrod Ron

HARPA

Elísabet Waage

PÍANÓ/CELESTA

Anna Guðný Guðmundsdóttir

PÁKUR

Eggert Pálsson

SLAGVERK

Steeff van Oosterhout
Frank Aarnink
Árni Áskelsson

Anna Kristín Einarsdóttir framkvæmdastjóri
Árni Heimir Ingólfsson listrænn ráðgjafi
Margrét Sigurðsson fjármálafulltrúi
Grímur Grímsson sviðsstjóri

Anna Sigurbjörnsdóttir tónleikastjóri
Hjördis Ástráðsdóttir fræðslustjóri
Margrét Ása Jóhannsdóttir nátna- og skjalavörður
Sigþór J. Guðmundsson sviðsstjóri

Margrét Ragnarsdóttir markaðs- og kynningarstjóri
Greipur Gíslason verkefnastjóri
Una Eyþórsdóttir mannauðsstjóri
Monika Abendroth umsjónarmaður

PANTAÐU FYRIR TÓNLEIKA

Er ekki tilvalið að gæða sér á gómsætu smurbrauði í hléi eða eftir tónleika? Það getur þú gert ef þú pantar áður en tónleikarnir hefjast. Maturinn bíður svo tilbúinn eftir þér.

Ekki er hægt að panta brauð úr eldhúsinu eftir að tónleikum lýkur.

Talaðu við þjónana okkar í Hörpu og þeir taka niður pöntunina þína.

smurstöðin